

ÜNİVERSİTE SPOR TAKIMLARINDA OYNAYAN SPORCULARIN SÜREKLİ ÖFKE VE ÖFKE TARZLARININ SPOR BRANŞI DEĞİŞKENİNE GÖRE İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF THE TRAIT ANGER AND ANGER STYLE OF THE ATHLETES IN UNIVERSITY SPORT TEAMS ACCORDING TO THE SPORT BRANCH VARIABLE

Servet REYHAN¹

*e-mail: reyhan_servet@hotmail.com

¹Siirt Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yönetim Bilimleri Anabilim
Dalı

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, üniversitenin spor takımlarında oynayan sporcuların sürekli öfke ve öfke tarzlarının spor branşı değişkenine göre incelenmesidir. Çalışma grubunu Batman, Siirt ve Muş illerindeki Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının okul takımlarında oynayan 94'ü kadın,106'sı erkek toplamda 200 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak katılımcıların kişisel özelliklerini öğrenmek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ile,1980 'li yılların başında C.D. Spielberger tarafından ortaya atılan, ilk olarak ülkemizde 1994 yılında Türkçeye çevirilipkullanılmaya başlanan sürekli öfke ve öfke tarz ölçeği (SÖÖTÖ) kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdiği görölmüş olup verilerin analizinde parametrik testlerden ikili grupların karşılaştırılması için bağımsız örneklem T-testikullanılmıştır. Sonuç olarak sürekli öfke ve öfke tarz ölçeği alt boyutlarında cinsiyet ve yaş değişkenine göre anlamlı farklılık görülmüştür $p<0,05$. Fakat spor branşı değişkenine göre anlamlı farklılık görülmemiştir $p>0,05$.

Anahtar kelimeler: spor, sürekli öfke, öfke tarzı, spor branşı

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the trait anger and anger styles of the athletes playing in the sports teams of the university according to the sport branch variable. The study group consisted of 200 female students (94 female and 106 male) who played in the school teams of Physical Education and Sports Schools in Batman, Siirt and Muş provinces. As the data collection tool, this study used the personal information form constituted by the researchers to collect personal traits of the participants and the "Trait Anger and Anger Style Scale" developed by C.D. Spielberg in the beginning of 1980s which started to be used in turkey after its translation. The data were found to show normal distribution and independent samples t-test was used to compare the binary groups of parametric tests. As a result, there was a significant difference in the trait anger and anger style subscales according to gender and age variable $p < 0.05$. However, there was no significant difference according to sport branch variable $p > 0.05$.

Keywords: sport, trait anger, anger style, sport branch

JEL CODE: L83

GİRİŐ

Sporun çıkıő noktasının insanın doğasında var olan hareketler bütünüünün boş zaman olgusu ile ya da işten uzaklaőma şeklinin zaman içerisinde yarőma ve kazanmaya yönelik teknik ve fiziki bir çabaolduğu görölmektedir. aynı zamanda sporun çok farklı bileőenleri (yarışma, rekabet, barıő, estetik, eğlence vb.) içermesi nedeniyle birey üzerindeki mücadelecii yönün gelişmesi ve bireyler arası bütünleştirici rolünü ortaya koyduğunu söyleyebiliriz (Yavuz Eroğlu, 2019). Aynı zamanda, spor, bireyler ve toplumlar üzerinde farkı fonksiyonları olan bir olgudur (Yavuz Eroğlu, 2016). Özellikle toplum içinde sağlıklı ve güçlü bireylerin yer

almasında önemli bir etkiye sahiptir. Bu bağlamda spor toplumun her kesiminde ve farklı yaş guruplarında sayısız fayda sağladığı da hemen her araştırmacı tarafından ifade edilmektedir (Türker ve Ark, 2018).

Aynı zamanda spor için tek kelimelelik bir ifade kullanmak gerekirse sporun hareket olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Biraz daha kapsamlı olarak spor, bireylerin bedensel, ruhsal ve zihinsel olarak sağlıklı ve iyi olmaları için yaptıkları etkinlikler bütünüdür (Eroğlu, 2019).

Ayrıca spor kendine has kuralları olmakla birlikte bireysel ve takım halinde oynana, mücadelenin üst düzeyde yaşandığı çoğu zaman kazanan veya kaybedenin olduğu sters düzeyi yüksek aktivitelerdir. Müsabaka sırasında kişinin kazanma isteği ve kaybetme kaygısıyla yaşamış olduğu duygusal durum kişinin kendini engellenmiş hissetmesine ve bu hislerle birlikte öfkelenmesine sebep olacaktır.

Öfke, Türk Dil Kurumu sözlüğünde “Engellenme, incinme veya gözdağı karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi; kızgınlık, hıslım, şiddet olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019).

Üstün ve Yavuzarslan (1995) çalışmalarında öfkeyi, bireyin bir tehlikeyle veya engellenmeyle karşılaştığında yaşadığı çaresizliğin, güçsüzlüğün, yetersizliğin oluşturduğu anksiyeteden kurtulmak amacıyla hoşnutsuzluktan, kızgınlık ve şiddete kadar değişebilen bir duygu durumu olarak açıklamaktadır.

Öfkeye etki eden biyolojik ve psikolojik etkenlerin yanında kişinin yaşadığı aile ortamı, sosyal çevre ve kültürün de etkilediği söylenebilir bu bağlamda, Öfkenin başka bir özelliği de farklı sosyal ve kültürel ortamlarda farklı şekillerde yaşanmasıdır. (Baumann 1994:113).

Özer (1994), öfke duygusunun temelinde kişisel mükemmeliyetçilik, kişinin kendisini ispatlaması, çevre tarafından onaylanma isteği ve başkalarının gözündeki kişilik değerinin düşmemesi gerektiği gibi bir düşünce türü ortaya çıkmıştır. Bu düşünceler ışığında, bireyin kendisini yoğun bir şekilde kontrol etmesi ve “ben en iyisini yapmalıyım” gibi bir düşünce içinde olması, öfke duygusunun yaşandığı gerçeğini ortaya çıkarmıştır.

Öfke yaşamın her döneminde yoğun bir şekilde karışımıza çıkacak bir duygudur. Bu duygu öfkeye neden olan olaylar karşısında bilinçli bir şekilde görüldüğünde uygun davranışların görülmesine, rahatsızlık verici durum ve olaylarla karşı karşıya kalmamamıza destek olur (Çetinkaya 2016:20)

Bu araştırmada Üniversite Spor Takımlarında Oynayan Sporcuların Sürekli Öfke Ve Öfke Tarzlarının Spor Branşı Değişkenine Göre İncelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada sporcuların sürekli öfke-öfke ifade tarzları cinsiyet, yaş ve branş değişkenine göre incelenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL ve METOT

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veriler anket yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Katılımcılara araştırma konusu ile ilgili bilgi verildikten sonra araştırmaya gönüllü olarak katılanlar tarafından anketlerin doldurulması istenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırma Grubunu Siirt, Batman ve Muş Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda 94 Kadın 106 Erkek toplam 200 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 68’i takım sporu 132’si bireysel sporculardan oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları ve Yöntemleri

Veri toplama aracı olarak katılımcıların kişisel özelliklerini öğrenmek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ile,1980 ‘li yılların başında C.D. Spielberg tarafından ortaya atılan, ilk olarak ülkemizde 1994 yılında Türkçeye çevirilipkullanılmaya

başlanan sürekli öfke ve öfke tarz ölçeği (SÖÖTÖ) kullanılmıştır.

İstatistiksel Analiz

Verilerin analizi aşamasında analizler öncesinde verinin normal dağılıp dağılmadığı kontrol edilmiş ve Kolmogorow-Smirnov normallik testi sonucunda verinin normallik varsayımını karşıladığı belirlenmiştir ($p>0,05$). İkili karşılaştırmaların tespiti için T-testi yapılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans Sonuçları

		F	%
Cinsiyet	Erkek	106	53,0
	Kadın	94	47,0
	Toplam	200	100,0
Yaş grubu	18-23 yaş	104	52,0
	24 ve üzeri	96	48,0
	Toplam	200	100,0
Branş	Bireysel spor	132	66,0
	Takım sporu	68	34,0
	Toplam	200	100,0

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcıların 106’sı (%53,0) erkek, 94’ü (%47,0) kadındır. Katılımcıların 104’ü (%52,0) 18-23 yaş, 96’sı (%48,0) 24 yaş ve üzeridir. Katılımcıların 132’si (%66,0) bireysel spor, 68’i (%34,0) takım sporundadır.

Tablo 2. Katılımcıların Sürekli Öfke Ve Öfke Tarz Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	Ss	t	p
Sürekli öfke	Erkek	106	25,38	8,84	2,56	,01
	Kadın	94	22,52	6,60		
İçe yönelik öfke	Erkek	106	18,59	4,99	,45	,64
	Kadın	94	18,29	4,47		
Dışa yönelik öfke	Erkek	106	18,45	5,30	,19	,84
	Kadın	94	18,31	5,24		
Öfke kontrolü	Erkek	106	20,53	4,60	-,78	,43
	Kadın	94	21,03	4,47		

Tabloya göre katılımcıların cinsiyet değişkenine göresürekli öfke ve öfke tarz ölçeği alt boyutundan sürekli öfke tarzında anlamlı farklılık görülmüştür $t(198)=2,56$, $p<0,05$. Sıra ortalamaları dikkate alındığında erkekler lehine ($X=25,38$) anlamlı farklılık görülmüştür. Fakat içe yönelik öfke, dışa yönelik öfke ve öfke kontrolü alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmemiştir $p>0,05$.

Tablo 3. Katılımcıların Sürekli Öfke Ve Öfke Tarz Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Yaş Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

	Yaş	N	X	S	t	p
Sürekli öfke	18-23 yaş	104	23,58	7,62	-,84	,40
	24 ve üzeri	96	24,53	8,35		
İçe yönelik öfke	18-23 yaş	104	18,08	4,42	-1,16	25
	24 ve üzeri	96	18,85	5,06		
Dışa yönelik öfke	18-23 yaş	104	18,06	5,20	-,92	,36
	24 ve üzeri	96	18,74	5,33		
Öfke kontrolü	18-23 yaş	104	20,07	4,23	-2,29	,02
	24 ve üzeri	96	21,52	4,76		

Tablo 3'e göre katılımcıların yaş değişkenine göre sürekli öfke ve öfke tarz ölçeği alt boyutundan öfke kontrolü tarzında anlamlı farklılık görülmüştür $t(198)=-2,29$, $p<0,05$. Sıra ortalamaları dikkate alındığında 24 ve üzeri yaş grubu lehine ($X=21,52$, $p<0,05$) anlamlı farklılık görülmüştür. Fakat sürekli öfke, içe yönelik öfke ve dışa yönelik öfke alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmemiştir $p>0,05$.

Tablo 4. Katılımcıların Sürekli Öfke Ve Öfke Tarz Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Branş Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

	Spor branşınız	N	X	S	t	p
Sürekli öfke	Bireysel spor	132	24,00	7,58	-,09	,93
	Takım sporu	68	24,10	8,75		
İçe yönelik öfke	Bireysel spor	132	18,36	4,96	-,36	,70
	Takım sporu	68	18,63	4,31		
Dışa yönelik öfke	Bireysel spor	132	18,54	5,29	,57	,57
	Takım sporu	68	18,09	5,23		
Öfke kontrolü	Bireysel spor	132	20,58	4,59	-,79	,43
	Takım sporu	68	21,12	4,44		

Tablo 4'e göre katılımcıların spor branşı değişkenine göre sürekli öfke ve öfke tarz ölçeği alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmemiştir $p>0,05$.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada Üniversite Spor Takımlarında Oynayan Sporcuların Sürekli Öfke Ve Öfke Tarzlarının Spor Branşı Değişkenine Göre İncelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada sporcuların sürekli öfke-öfke ifade tarzları cinsiyet, yaş ve branş değişkenine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Yapılan bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Sonuçlara baktığımızda katılımcıların cinsiyet değişkenine göre sürekli öfke ve öfke tarz ölçeği alt boyutundan sürekli öfke tarzında anlamlı farklılık görülmüştür $t(198)=2,56$, $p<0,05$. Sıra ortalamaları dikkate alındığında erkekler lehine ($X=25,38$) anlamlı farklılık görülmüştür. Fakat içe yönelik öfke, dışa yönelik öfke ve öfke kontrolü alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmemiştir $p>0,05$.

Ayrıca katılımcıların yaş değişkenine göre sürekli öfke ve öfke tarz ölçeği alt boyutundan öfke kontrolü tarzında anlamlı farklılık görülmüştür $t(198)=-2,29$, $p<0,05$. Sıra ortalamaları dikkate alındığında 24 ve üzeri yaş grubu lehine ($X=21,52$, $p<0,05$) anlamlı farklılık görülmüştür. Fakat sürekli öfke, içe yönelik öfke ve dışa yönelik öfke alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmemiştir $p>0,05$. Ve son olarak katılımcıların spor branşı değişkenine göre sürekli öfke ve öfke tarz ölçeği alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmemiştir $p>0,05$.

Yaptığımız araştırmanın bulgularına literatür düzeyinde tartıştığımızda elde ettiğimiz bazı sonuçların desteklendiğini bazı sonuçların ise desteklenmediğini görüyoruz.

Demir, H. ve arkadaşları (2017) sporculara yönelik yaptıkları araştırmada sporcuların, yaş ve cinsiyet bakımından öfke ifade tarzlarının alt boyutlarında herhangi bir anlamlılık ortaya çıkmamıştır. Üniversite öğrencilerinin öfke ifade tarzlarına yönelik yapılan bazı araştırmalar incelendiğinde, öfke ifade tarzının cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre anlamlı fark tespit edilmediği ortaya çıkmıştır, (Olmuş 2001:12) de yapmış olduğu “Ergenlerin Aile içi Psikolojik Örüntülere Göre Sürekli Öfke ve Öfke ifade Tarzlarının incelenmesi, “Yüksek Lisans Tezinde” “ Sürekli Öfke Ve Öfke İfade Tarz Ölçeği” nin alt ölçeklerinin ortalama değerleri incelendiğinde cinsiyete göre anlamlı bir farka raslanmamıştır, aynı çalışmada ise yaş değişkeni arasında anlamlı fark bulunmuştur (Baygöl 1997:17),”Ergenin Öfke Tepkilerinin İncelenmesi”Yüksek Lisans Tezinde değişkenlere bakıldığında, cinsiyetin öfke puanları üzerinde bir etkisinin olmadığı bulunmuştur. Tutkun ve arkadaşlarının (2010:23), takım ve ferdi sporcuların saldırganlık düzeylerinin incelendiği çalışmada öfke kontrolüne sahip sporcuların bireysel sporlardan çok takım sporcularında olduğu sonucuna varılmıştır. Bu çalışmanın tam tersine sonuçlar alındığı Uluşık ve Pepe (2015) nin “Spor Yapan ve Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Stres ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi ” adlı çalışmada, bireysel sporcuların saldırganlık tutumları takım sporuyla uğraşan sporculardan daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan bu çalışmaların sonuçlarına baktığımızda mevcut olan çalışmamızı bazılarının desteklemediğini bazılarının ise desteklemediği ortaya çıkmıştır.

KAYNAKLAR

- Baumann, Stephanie (1994). Uygulamalı spor psikolojisi. 1. Baskı, İstanbul, Alfa Basım Yayım Dağıtım, s.112- 115.
- Baygöl, Emel (1997). Ergenin Öfke Tepkilerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa, s.17-20
- Çetinkaya, Mehmet (2016). Ergenlerin başa çıkma stratejileri ile sürekli öfke, öfke ifade tarzları ve şiddete yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Mevlana Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya. s.20-25
- Demir, H. ve arkadaşları (2017). Sporcuların Öfke İfade Tarzları. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt.9 Sayı.19 2017-Haziran (s.408-414)
- Eroğlu, E. (2019). Türkiye’de spor yönetimi, Türkeri, C. (Ed). Beden eğitimi ve spor bilimlerinin temelleri. (ss. 91-103) Ankara. Akademisyen Yayınevi
- Kurumu, T. D. (2019). Büyük Türkçe Sözlük. <http://tdk.gov.tr>. (Aralık 11, 2019).
- Olmuş, Gülser Özkan (2001). Ergenlerin Aile içi Psikolojik Örüntülere Göre Sürekli Öfke ve Öfke ifade Tarzlarının incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, s.12-17.
- Özer, A. K. (1994). Öfke, Kaygı, Depresyon Eğilimlerinin Bilişsel Alt Yapısıyla İlgili Bir Çalışma. Türk Psikoloji Dergisi, 9 (31), 12–25.
- Tutkun, Erkut-Güner Buket Çobanoğlu-Ağaoğlu Seydi Ahmet-Soslu Recep (2010). Takım sporları ve bireysel sporlar yapan sporcuların saldırganlık düzeylerinin değerlendirilmesi. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 1(1), s.23-29.
- Türker, A., Er, Y., Yavuz Eroğlu, S., Şentürk, A., & Durmaz, M. (2018). Spor yapan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısının incelenmesi. *Muş Alparaslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*. 2(1) 8-15.
- Uluşık, V., Pepe K (2015) Spor Yapan Ve Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Stres ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi / Cilt: 1 Sayı:1 Journal of International Sport Sciences / 1 (1), s.9-11.

- Üstün, B., ve Yavuzaslan, F. (1995). Öfkenin gücü. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 2, 42–46.
- Yavuz Eroğlu, S. (2019). Spor yönetimi yapısı, Türkeri, C. (Ed). Beden eğitimi ve spor bilimlerinin temelleri. (ss. 91-103) Ankara. Akademisyen Yayınevi
- Yavuz Eroğlu, S., Karakuş, S & Işık, U. (2016). Türk spor politikasında güncel sorunların incelenmesi. *Türk & İslam Dünyası Araştırmaları Dergisi*. 3(9). 186-201

EXTENDED ABSTRACT

It is seen that the starting point of the sport is the technical and physical effort to compete and win over the leisure time or the way out of work for the movements that exist in human nature. At the same time, we can say that because of the very different components of the sport (competition, peace, aesthetics, entertainment, etc.), the agonistic aspect on the individual is developed and its integrative role among the individuals becomes obvious (Yavuz Eroğlu, 2019). At the same time, sport is a phenomenon that has different functions on individuals and societies (Yavuz Eroğlu, 2016). In particular, it has an important effect on the participation of healthy and strong individuals in the society. In this context, it is stated by almost every researcher that sports provide countless benefits for all segments of the society and different age groups (Türker et. al, 2018).

The aim of this study is to investigate the trait anger and anger styles of the athletes playing in the sports teams of the university according to the sport branch variable. The study group consisted of 200 female students (94 female and 106 male) who played in the school teams of Physical Education and Sports Schools in Batman, Siirt and Muş provinces. As the data collection tool, this study used the personal information form constituted by the researchers to collect personal traits of the participants and the “Trait Anger and Anger Style Scale” developed by C.D. Spielberg in the beginning of 1980s which started to be used in turkey after its translation. The data were found to show normal distribution and independent samples t-test was used to compare the binary groups of parametric tests.

Anger refers to the aggression reaction against prevention, offense or intimidation and defined as anger, kinship, and violence in the dictionary of the Turkish Language Institution (TDK, 2019).

In their studies, Üstün and Yavuzarslan (1995) describe anger as a state of emotion that can vary from discontent, anger and violence in order to get rid of the despair, powerlessness and anxiety of the individual when faced with a danger or frustration.

In addition to the biological and psychological factors that affect anger, it can be said that the family environment, social environment and culture also affect the individual. Since emotions are the life parts described in these formats, their contents can be identified and distinguished separately. The words used in the present life are important in revealing the difference (Baumann 1994: 113).

According to Özer (1994), on the basis of the feeling of anger lies personal perfectionism, self-proving, the desire to be approved by the environment and the value of personality in the eyes of others. Based on these thoughts, it is revealed that anger is experienced as a result of the individual's excessive self-control and a tendency like “I should do the best”.

This study aims to investigate the Trait Anger and Anger Styles of the Athletes Playing in University Sports Teams According to the Sport Branch Variable. The aim of the study is also to examine the trait anger as well as anger expression styles of the athletes according to gender, age and branch variable.

When we discuss the findings of our research in the literature, we see that some of our results are supported while some results are not supported.

Demir, H. et al. (2017) found no statistically significant difference in all sub-dimensions of anger expression styles in terms of gender and age. When some studies on the anger

expression styles of university students were examined, it was found that anger expression style did not express significance according to gender and age variables.

When examining the average values of the sub-scales of “Trait Anger and Anger Expression Style Scale” within the Master’s Thesis titled “Investigation of Adolescents' Trait Anger and Anger Expression Styles According to Family Psychological Patterns”, a significant difference was not found according to gender. However, a significant difference was found between the age variable in the same study (Baygöl 1997: 17). Considering the variables in the Master's Thesis titled “Investigation of Adolescent's Anger Reactions”, it was found that gender had no effect on anger scores. In the study of Tutkun et al. (2010: 23) in which the aggression levels of team sports and individual athletes were examined, they found that athletes with anger control were in team athletes rather than those in individual sports.

In contrast to the results of this study, Uluşık and Pepe (2015) conducted a study titled “Investigation of Stress and Aggression Levels of Secondary School Students Who Are/Not Engaged In Sports” and found that individual athletes were more aggressive than team athletes. Looking at the results of the studies, it is revealed that some of them do not support while some support the present study.